

Kern	Subkern	Leerdoelen bb	Leerdoelen kb	Leerdoelen gt	Begrippen	CE/SE	Examen- eenheid
8. Burgers en stoommachines (1800 -1900) Je plaatst historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van burgers en stoommachines (1800 -1900) en en je geeft er betekenis aan.	Geschiedenis en staatsinrichting van Nederland sinds 1848-1914	8.1.1. Je herkent de werking van de Nederlandse staatsinrichting herkennen.	8.1.1. Je beschrijft de werking van de Nederlandse staatsinrichting herkennen en beschrijven.	8.1.1. Je beschrijft de werking van de Nederlandse staatsinrichting herkennen en beschrijven.	* monarchie * republiek * democratie * dictatuur * grondwet * constitutie * verkiezingen * regering * coalitiepartijen * oppositiepartijen * wetgevende macht * uitvoerende macht * rechterlijke macht	CE	GS/K/5 GS/K/10
		8.1.2. Je herkent de scheiding der machten, wetgevende macht, uitvoerende macht en rechterlijke macht.	8.1.2. Je kunt het belang van de scheiding der machten in een wetgevende macht, uitvoerende macht en rechterlijke macht uitleggen.	8.1.2. Je kunt het belang van de scheiding der machten in een wetgevende macht, uitvoerende macht en rechterlijke macht uitleggen.	* rechtsstaat * onafhankelijke rechtspraak	CE	GS/K/5; GS/K/10
		8.1.3. Je herkent de controlerende en wetgevende bevoegdheden van Eerste en Tweede Kamer, het recht van budget, het recht van enquête, het recht van interpellatie, het recht van initiatief en het recht van amendement.	8.1.3. Je kunt de controlerende en wetgevende bevoegdheden van Eerste en Tweede Kamer, het recht van budget, het recht van enquête, het recht van interpellatie, het recht van initiatief en het recht van amendement beschrijven.	8.1.3. Je kunt de controlerende en wetgevende bevoegdheden van Eerste en Tweede Kamer, het recht van budget, het recht van enquête, het recht van interpellatie, het recht van amendement beschrijven.	* <i>recht van budget</i> * recht enquête * recht van interpellatie * recht van initiatief * recht van amendement	CE	GS/K/5; GS/K/10
		8.1.4. Je herkent de belangrijke fasen in het wetgevingsproces. De minister maakt een wetsvoorstel, waarna de Tweede en Eerste Kamer zich erover uitspreken.	8.1.4. Je kunt de belangrijke fasen in het wetgevingsproces beschrijven. De minister maakt een wetsvoorstel, waarna de Tweede en Eerste Kamer zich erover uitspreken.	8.1.4. Je kunt de belangrijke fasen in het wetgevingsproces beschrijven. De minister maakt een wetsvoorstel, waarna de Tweede en Eerste Kamer zich erover uitspreken.	* minister * wetsvoorstel * Tweede Kamer * Eerste Kamer	CE	GS/K/5; GS/K/10
		8.1.5. Je noemt de namen van de Nederlandse staatshoofden in de periode 1848-1914 en plaatst hen in de tijd: Willem II, Willem III en Wilhelmina.	8.1.5. Je noemt de namen van de Nederlandse staatshoofden in de periode 1848-1914 noemen: Willem II, Willem III en Wilhelmina.	8.1.5. Je noemt de namen van de Nederlandse staatshoofden in de periode 1848-1914 noemen: Willem II, Willem III en Wilhelmina.		CE	GS/K/5; GS/K/10
		8.1.6. Je noemt de volgende grondrechten en maakt daarbij onderscheid tussen klassieke en sociale grondrechten: * klassieke grondrechten (bescherming tegen de overheid) * vrijheid van godsdienst * vrijheid van meningsuiting * vrijheid van drukpers * vrijheid van vereniging en vergadering * vrijheid van onderwijs Je legt uit waarom bepaalde grondrechten met elkaar op gespannen voet kunnen staan.	8.1.6. Je beschrijft de volgende grondrechten en maakt daarbij onderscheid tussen klassieke en sociale grondrechten: * klassieke grondrechten (bescherming tegen de overheid) * vrijheid van godsdienst * vrijheid van meningsuiting * vrijheid van drukpers * vrijheid van vereniging en vergadering * vrijheid van onderwijs Je legt uit waarom bepaalde grondrechten met elkaar op gespannen voet kunnen staan.	8.1.6. Je beschrijft de volgende grondrechten en maakt daarbij onderscheid tussen klassieke en sociale grondrechten: * klassieke grondrechten (bescherming tegen de overheid) * vrijheid van godsdienst * vrijheid van meningsuiting * vrijheid van drukpers * vrijheid van vereniging en vergadering * vrijheid van onderwijs Je legt uit waarom bepaalde grondrechten met elkaar op gespannen voet kunnen staan.		CE	GS/K/5; GS/K/10

Kern	Subkern	Leerdoelen bb	Leerdoelen kb	Leerdoelen gt	Begrippen	CE/SE	Examen-eenheid
8. Burgers en stoommachines (1800 -1900) Je plaatst historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van burgers en stoommachines (1800 -1900) en en je geeft er betekenis aan.	Geschiedenis en staatsinrichting van Nederland sinds 1848-1914	8.1.7. Je herkent veranderingen in de bevoegdheden van het parlement / volksvertegenwoordiging/ Staten-Generaal/ Eerste en Tweede Kamer die in 1848 tot stand kwamen.	8.1.7. Je herkent en beschrijft veranderingen in de bevoegdheden van het parlement / volksvertegenwoordiging/ Staten-Generaal/ Eerste en Tweede Kamer die in 1848 tot stand kwamen.	8.1.7. Je herkent en beschrijft veranderingen in de bevoegdheden van het parlement / volksvertegenwoordiging/ Staten-Generaal/ Eerste en Tweede Kamer die in 1848 tot stand kwamen.	* recht van amendement * recht van enquête * ministeriële verantwoordelijkheid * onschendbaarheid van de koning * rechtstreekse verkiezingen (gemeenteraad en Provinciale Staten) * <i>indirecte verkiezing Eerste Kamer door Provinciale Staten</i> * censuskiesrecht * indirecte verkiezingen * parlementaire democratie * beperking macht koning * uitbreiding macht parlement	CE	GS/K5; GS/K/10
		8.1.8. Je herkent opvattingen van politieke en maatschappelijke organisaties aan het eind van de 19e en het begin van de 20e eeuw en enkele van hun voormannen en -vrouwen.	8.1.8. Je herkent opvattingen van politieke en maatschappelijke organisaties aan het eind van de 19e en het begin van de 20e eeuw en enkele van hun voormannen en -vrouwen.	8.1.8. Je herkent opvattingen van politieke en maatschappelijke organisaties aan het eind van de 19e en het begin van de 20e eeuw en enkele van hun voormannen en -vrouwen.	* liberalen * Liberale Unie * hogere burgerij, * (Rudolf) Thorbecke * houding van de liberalen t.o.v. overheidsbemoeienis * confessionelen * protestanten * kleine luyden * Anti-Revolutionaire Partij (ARP) * (Abraham) Kuyper * rooms-katholieken * Rooms-katholieke Staatspartij (RKSP) * (Herman) Schaepman * christelijk denken in wetgeving * socialisten/sociaal-democraten * Sociaal Democratische Arbeiders Partij (SDAP), * (Pieter Jelles) Troelstra * houding van de socialisten t.o.v.	CE	GS/K5; GS/K/10
			8.1.9. Je legt uit waarom bepaalde groepen in de samenleving aan het eind van de 19e eeuw zich tot liberalisme, socialisme, christelijk politiek denken en/of feminisme aangetrokken voelden.	8.1.9. Je legt uit waarom bepaalde groepen in de samenleving aan het eind van de 19e eeuw zich tot liberalisme, socialisme, christelijk politiek denken en/of feminisme aangetrokken voelden.		X	GS/K5; GS/K/10

Kern	Subkern	Leerdoelen bb	Leerdoelen kb	Leerdoelen gt	Begrippen	CE/SE	Examen- eenheid	
8. Burgers en stoommachines (1800 -1900) Je plaatst historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van burgers en stoommachines (1800 -1900) en en je geeft er betekenis aan.	Geschiedenis en staatsinrichting van Nederland sinds 1848 - 1914	8.1.10. Je beschrijft hoe de toenemende politieke en maatschappelijke participatie van burgerij, protestanten, rooms-katholieken, arbeiders en vrouwen in de tweede helft van de 19e eeuw leidde tot bewustwording van eigen identiteit en tot (verdere) emancipatie van deze groepen.aan de hand van de volgende begrippen, organisaties en en personen:	8.1.10. Je beschrijft hoe de toenemende politieke en maatschappelijke participatie van burgerij, protestanten, rooms-katholieken, arbeiders en vrouwen in de tweede helft van de 19e eeuw leidde tot bewustwording van eigen identiteit en tot (verdere) emancipatie van deze groepen.aan de hand van de volgende begrippen, organisaties en en personen:	8.1.10. Je beschrijft hoe de toenemende politieke en maatschappelijke participatie van burgerij, protestanten, rooms-katholieken, arbeiders en vrouwen in de tweede helft van de 19e eeuw leidde tot bewustwording van eigen identiteit en tot (verdere) emancipatie van deze groepen.aan de hand van de volgende begrippen, organisaties en en personen:	* emancipatie * feministen * <i>Aletta Jacobs</i> * <i>Wilhelmina Drucker</i> * <i>Eerste Feministische Golf</i> * <i>Vrije vrouwenvereniging</i> * <i>Verenigingen voor Vrouwenkiesrecht</i> * <i>verzuiling in partijen, media, onderwijs en verenigingsleven</i> * <i>vakbonden</i>	X	GS/K5; GS/K/10	
		8.1.11. Je beschrijft, aan de hand van het algemeen kiesrecht, hoe steeds meer mensen kiesrecht kregen.	8.1.11. Je beschrijft, aan de hand van het algemeen kiesrecht, hoe steeds meer mensen kiesrecht kregen.	8.1.11. Je beschrijft, aan de hand van het algemeen kiesrecht, hoe steeds meer mensen kiesrecht kregen.	* <i>geleidelijke uitbreiding van het kiesrecht (GT)</i> * algemeen kiesrecht	X	GS/K5; GS/K/10	
				8.1.12. Je beschrijft, aan de hand van het Caoutchoucartikel (1887) en het algemeen kiesrecht, hoe steeds meer mensen kiesrecht kregen.			CE	GS/K5; GS/K/10
		8.1.13. Je herkent de reactie van Willem II op revolutie(dreigingen) elders in Europa en de opvattingen van liberalen bij grondwetsherziening in 1848.	8.1.13. Je beschrijft de reactie van Willem II op revolutie(dreigingen) elders in Europa en de opvattingen van liberalen bij grondwetsherziening in 1848.	8.1.13. Je beschrijft de reactie van Willem II op revolutie(dreigingen) elders in Europa en de opvattingen van liberalen bij grondwetsherziening in 1848.			CE	GS/K5; GS/K/10
					8.1.14 Je beschrijft het conflict tussen Willem III en het parlement als gevolg van de Luxemburgse kwestie (1866-1867).		CE	GS/K5; GS/K/10
		8.1.15. Je noemt kenmerkende veranderingen, gebeurtenissen, personen en ontwikkelingen in Nederland ten tijde van de industrialisatie in de tweede helft van de negentiende eeuw aan de hand van de volgende begrippen en ontwikkelingen:	8.1.15. Je beschrijft kenmerkende veranderingen, gebeurtenissen, personen en ontwikkelingen in Nederland ten tijde van de industrialisatie in de tweede helft van de negentiende eeuw aan de hand van de volgende begrippen en ontwikkelingen:	8.1.15. Je beschrijft kenmerkende veranderingen, gebeurtenissen, personen en ontwikkelingen in Nederland ten tijde van de industrialisatie in de tweede helft van de negentiende eeuw aan de hand van de volgende begrippen en ontwikkelingen:	* beginnende industrialisatie * <i>modern-imperialisme</i> * <i>grondstoffen</i> * <i>afzetmarkten</i> * <i>verstedelijking</i> * kinderarbeid * <i>sociale kwestie</i> * <i>liefdadigheid</i> * sociale wetgeving * <i>armenwet</i> * <i>Kinderwetje van Van Houten</i> * <i>ongevallen wet</i> * <i>woningwet</i>	CE	GS/K5; GS/K/10	

Kern	Subkern	Leerdoelen bb	Leerdoelen kb	Leerdoelen gt	Begrippen	CE/SE	Examen-eenheid	
9. Wereldoorlogen (1900 -1950) Je plaatst historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van de wereldoorlogen (1900 -1950) en je geeft er betekenis aan.	Geschiedenis en staatsinrichting van Nederland sinds 1848 - 1914	8.1.16. Je noemt de volgende personen en plaatst hen in de tijd: * koning Willem II * koning III * koningin Wilhelmina * Abraham Kuyper * (Herman) Schaepman * (Pieter Jelles) Troelstra	8.1.16. Je noemt de volgende personen en plaatst hen in de tijd: * koning Willem II * koning III * koningin Wilhelmina * (Rudolf) Thorbecke * Aletta Jacobs * Wilhelmina Drucker * (Abraham) Kuyper * (Herman) Schaepman * (Pieter Jelles) Troelstra	8.1.16. Je noemt de volgende personen en plaatst hen in de tijd: * koning Willem II * koning III * koningin Wilhelmina * (Rudolf) Thorbecke * Aletta Jacobs * Wilhelmina Drucker * (Abraham) Kuyper * (Herman) Schaepman * (Pieter Jelles) Troelstra			GS/K5; GS/K/10	
	De Eerste Wereldoorlog (1914-1918)	9.1.1. Je herkent de staatkundige kaart van Europa in de eerste helft van de twintigste eeuw.	9.1.1. Je herkent de staatkundige kaart van Europa in de eerste helft van de twintigste eeuw.	9.1.1. Je herkent de staatkundige kaart van Europa in de eerste helft van de twintigste eeuw.			CE	GS/K5; GS/K/10
		9.2.1. Je beschrijft de aanleiding en oorzaken van de Eerste Wereldoorlog (1914-1918), aan de hand van volgende personen, begrippen ontwikkelingen.	9.2.1. Je beschrijft de aanleiding en oorzaken van de Eerste Wereldoorlog (1914-1918), aan de hand van volgende personen, begrippen ontwikkelingen.	9.2.1. Je beschrijft de aanleiding en oorzaken van de Eerste Wereldoorlog (1914-1918), aan de hand van volgende personen, begrippen ontwikkelingen.	* militarisme * nationalisme, * <i>modern imperialisme</i> * industrialisatie * moderne (wapen)technieken * wapenwedloop * bondgenootschappen * <i>vijandbeelden</i> * de moord op kroonprins Franz Ferdinand van Oostenrijk-Hongarije door Gavrilo Prinzip in Sarajevo	CE	GS/K5; GS/K/10	
		9.2.2. Je beschrijft het verloop van de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) aan de hand van de volgende begrippen.	9.2.2. Je beschrijft het verloop van de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) aan de hand van de volgende begrippen.	9.2.2. Je beschrijft het verloop van de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) aan de hand van de volgende begrippen.	* aanvankelijk enthousiasme * <i>vrijwilligers</i> * <i>Von Schlieffenplan</i> * loopgravenoorlog (in Noord-Frankrijk en België) * <i>onbeperkte duikbotenoorlog</i>	CE	GS/K5; GS/K/10	
		9.2.3. Je beschrijft de volgende kenmerken van de Eerste Wereldoorlog.	9.2.3. Je beschrijft de volgende kenmerken van de Eerste Wereldoorlog.	9.2.3. Je beschrijft de volgende kenmerken van de Eerste Wereldoorlog	* 'moderne' wapens en soort oorlogvoering * omvang en massaliteit * veel slachtoffers * <i>propaganda</i> * <i>censuur</i> * <i>totale oorlog</i> * <i>gevolgen voor het dagelijks leven</i>	CE	GS/K5; GS/K/10	
		9.2.4. Je beschrijft het einde van de Eerste Wereldoorlog (wapenstilstand).	9.2.4. Je beschrijft het einde van de Eerste Wereldoorlog (wapenstilstand).	9.2.4. Je beschrijft het einde van de Eerste Wereldoorlog (wapenstilstand).		CE	GS/K5; GS/K/10	
		9.2.5. Je noemt de landen die tot de Centralen beoorden.	9.2.5. Je noemt de landen die tot de Centralen beoorden.	9.2.5. Je noemt de landen die tot de Centralen beoorden.	Centralen: Duitsland, Oostenrijk-Hongarije, Turkse Rijk	CE	GS/K5; GS/K/10	

Kern	Subkern	Leerdoelen bb	Leerdoelen kb	Leerdoelen gt	Begrippen	CE/SE	Examen-eenheid	
9. Wereldoorlogen (1900 -1950) Je plaatst historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van de wereldoorlogen (1900 -1950) en je geeft er betekenis aan.	De Eerste Wereldoorlog (1914-1918)	9.2.6. Je noemt de landen die tot de Geallieerden behoorden	9.2.6. Je noemt de landen die tot de Geallieerden behoorden.	9.2.6. Je noemt de landen die tot de Geallieerden behoorden.	Frankrijk Groot-Brittannië Rusland tot aan 1917 de Verenigde Staten <i>vanaf de onbeperkte duikbotenoorlog 1917</i>	CE	GS/K5; GS/K/10	
		9.2.7. Je herkent onderstaande kenmerkende gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog en plaatst die in de tijd.	9.2.7. Je beschrijft onderstaande kenmerkende gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog en plaatst die in de tijd.	9.2.7. Je beschrijft onderstaande kenmerkende gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog en plaatst die in de tijd.	* neutraliteit * mobilisatie * schaarste aan goederen * distributiesysteem met bonkaarten * opvang Belgische vluchtelingen * dodendraad	CE	GS/K5; GS/K/10	
	De Eerste Wereldoorlog en Nederland			9.3.1. Je beschrijft onderstaande kenmerkende gebeurtenissen en ontwikkelingen in de Nederlandse staatsinrichting tijdens de Eerste Wereldoorlog en plaatst die in de tijd.	9.3.1. Je beschrijft onderstaande kenmerkende gebeurtenissen en ontwikkelingen in de Nederlandse staatsinrichting tijdens de Eerste Wereldoorlog en plaatst die in de tijd	* Pacificatie 1917 * schoolstrijd * financiële gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs	CE	GS/K5; GS/K/10
			9.3.2. Je herkent de grondwet van 1917.	9.3.2. Je herkent en beschrijft de grondwet van 1917.	9.3.2. Je herkent en beschrijft de grondwet van 1917.	* De invoering van een stelsel van evenredige vertegenwoordiging * <i>De vervanging van het districtenstelsel door een stelsel van evenredige vertegenwoordiging</i> * <i>de voor- en nadelen van beide systemen</i> * algemeen kiesrecht * actief en passief kiesrecht voor mannen * passief kiesrecht voor vrouwen	CE	GS/K5; GS/K/10
				9.3.3. Je beschrijft de revolutiepoging van Troelstra in 1918.	9.3.3. Je beschrijft de revolutiepoging van Troelstra in 1918.		CE	GS/K5; GS/K/10
			9.4.1. Je noemt de volgende personen en plaatst hen in de tijd: Franz Ferdinand	9.4.1. Je noemt de volgende personen en plaatst hen in de tijd: * Franz Ferdinand * Gavriilo Princip * (Pieter Jelles) Troelstra.	9.4.1. Je noemt de volgende personen en plaatst hen in de tijd: * Franz Ferdinand * Gavriilo Princip * (Pieter Jelles) Troelstra.		CE	GS/K5; GS/K/10
			9.5.1. Je herkent de staatkundige kaart van Europa in de eerste helft van de twintigste eeuw.	9.5.1. Je herkent de staatkundige kaart van Europa in de eerste helft van de twintigste eeuw en de veranderingen in die periode.	9.5.1. Je herkent de staatkundige kaart van Europa in de eerste helft van de twintigste eeuw en de veranderingen in die periode.		CE	GS/K5; GS/K/10
	Interbellum (1918-1939)		9.5.2. Je noemt enkele strafbepalingen van het Verdrag van Versailles.	9.5.2. Je noemt enkele strafbepalingen van het Verdrag van Versailles.	9.5.2. Je noemt enkele strafbepalingen van het Verdrag van Versailles.	* herstelbetalingen * gebiedsafstand * <i>demilitarisatie</i> * <i>ontstaan van nieuwe staten</i> * <i>oprichting van de Volkenbond</i>	CE	GS/K5; GS/K/10

Kern	Subkern	Leerdoelen bb	Leerdoelen kb	Leerdoelen gt	Begrippen	CE/SE	Examen-eenheid
9. Wereldoorlogen (1900 -1950) Je plaatst historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van de wereldoorlogen (1900 -1950) en je geeft er betekenis aan.	Interbellum (1918-1939)	9.5.3. Je herkent de geschiedenis van Duitsland in de jaren twintig en dertig aan de hand van de volgende begrippen en gebeurtenissen. Je herkent dat Duitsland extra zwaar door de crisis werd getroffen.	9.5.3. Je beschrijft de geschiedenis van Duitsland in de jaren twintig aan de hand van de volgende begrippen en gebeurtenissen. Je herkent dat Duitsland extra zwaar door de crisis werd getroffen.	9.5.3. Je beschrijft de geschiedenis van Duitsland in de jaren twintig aan de hand van de volgende begrippen en gebeurtenissen. Je herkent dat Duitsland extra zwaar door de crisis werd getroffen.	* parlementaire democratie * Republiek van Weimar * <i>Dolkstootlegende</i> * <i>inflatie</i> * <i>bezetting van het Ruhrgebied 1923</i> * <i>mislukte staatsgreep door Hitler 1923</i> * <i>opleven van de economie in Duitsland (Dawesplan 1924)</i> * <i>Duitsland lid van de Volkenbond 1926</i> * Beurskrach op Wallstreet 1929 * de wereldwijde economische crisis	CE	GS/K5; GS/K/10
		9.5.4. Je herkent de belangrijkste ontwikkelingen in nazi-Duitsland.	9.5.4. Je beschrijft de belangrijkste ontwikkelingen in nazi-Duitsland als voorbeeld van een extreemrechtse totalitaire staat.	9.5.4. Je beschrijft de belangrijkste ontwikkelingen in nazi-Duitsland als voorbeeld van een extreemrechtse totalitaire staat	* nationaal-socialisme * fascisme * overeenkomsten en verschil tussen nationaal-socialisme en fascisme * machtsovername 1933 * afschaffing parlementaire democratie * dictatuur * Führer (principe) * terreur * <i>gelijkschakeling</i> * <i>totalitair</i> * censuur * propaganda * <i>indoctrinatie</i> * <i>vervolging van (politieke GT) tegenstanders</i> * geheime politie * persoonsverheerlijking * <i>herbewapening</i> * antisemitisme * <i>rassenleer</i> * <i>rassenwetten</i> * discriminerende maatregelen * <i>Kristallnacht 1938</i> * vervolging van 'niet-arische' bevolkingsgroepen * concentratiekampen * <i>nazi-organisaties: NSDAP, SA, SS, Gestapo, Hitlerjugend, Bund Deutscher Mädels (GT)</i>	CE	GS/K5; GS/K/10

Kern	Subkern	Leerdoelen bb	Leerdoelen kb	Leerdoelen gt	Begrippen	CE/SE	Examen-eenheid	
9. Wereldoorlogen (1900 -1950) Je plaatst historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van de wereldoorlogen (1900 -1950) en je geeft er betekenis aan.	Interbellum (1918-1939)			9.5.5. Je beschrijft de belangrijkste ontwikkelingen in de buitenlandse politieke van Duitsland in de jaren dertig.	* <i>Lebensraum (GT)</i> * <i>Heim ins Reich (GT)</i> * <i>conferentie van München 1938 (GT)</i> * <i>Appeasementpolitiek (GT)</i> * <i>Anschluss 1938 (GT)</i> * <i>niet-aanvalsverdrag 1939 (GT)</i>	X	GS/K5; GS/K/10	
				9.5.6. Je beschrijft de belangrijkste ontwikkelingen in de Sovjet-Unie als voorbeeld van een extreemlinkse totalitaire staat.	* <i>communisme (GT)</i> * <i>rol communistische partij in de Sovjet-Unie (GT)</i> * <i>planeconomie (GT)</i> * <i>vijfjarenplan (GT)</i> * <i>collectivisatie (GT)</i> * <i>kenmerken van stalinisme (GT):</i> - <i>totalitair</i> - <i>persoonsverheerlijking, - indoctrinatie,</i> - <i>censuur</i> - <i>propaganda</i> - <i>terreur</i> - <i>geheime politie</i> - <i>vervolg van tegenstanders</i> - <i>showprocessen</i> - <i>strafkampen</i> - <i>zuiveringen</i>	X	GS/K5; GS/K/10	
		9.6.1. Je noemt Hitler en plaatst hem in de tijd.	9.6.1. Je noemt Hitler en plaatst hem in de tijd.	9.6.1. Je noemt Hitler, Mussolini, Lenin en Stalin en plaatst hen in de tijd			X	GS/K5; GS/K/10
	Het interbellum in Nederland	9.7.1. Je herkent de kenmerkende gebeurtenissen en ontwikkelingen in de Nederlandse staatsinrichting.	9.7.1. Je herkent de kenmerkende gebeurtenissen en ontwikkelingen in de Nederlandse staatsinrichting.	9.7.1. Je herkent de kenmerkende gebeurtenissen en ontwikkelingen in de Nederlandse staatsinrichting.	* algemeen actief kiesrecht voor vrouwen 1919	CE	GS/K5; GS/K/10	
		9.8.1. Je herkent de kenmerkende gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland en plaatst deze juist in de tijd.	9.8.1. Je herkent de kenmerkende gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland en plaatst deze juist in de tijd.	9.8.1. Je herkent de kenmerkende gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland en plaatst deze juist in de tijd.	* <i>crisistijd</i> * <i>werkloosheid</i> * <i>stempelen</i> * <i>werkverschaffingsprojecten</i> * <i>aanpassingspolitiek</i> * <i>gevolg van de economische crisis voor de democratie</i> * <i>NSB</i> * <i>handhaving neutraliteit</i>	CE	GS/K5; GS/K/10	
		9.9.1. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * (Anton) Mussert * (Hendrik) Colijn	9.9.1. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * (Anton) Mussert * (Hendrik) Colijn	9.9.1. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * (Anton) Mussert * (Hendrik) Colijn	9.9.2. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * (Anton) Mussert * (Hendrik) Colijn		CE	GS/K5; GS/K/10

Kern	Subkern	Leerdoelen bb	Leerdoelen kb	Leerdoelen gt	Begrippen	CE/SE	Examen-eenheid
9. Wereldoorlogen (1900 -1950) Je plaatst historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van de wereldoorlogen (1900 -1950) en je geeft er betekenis aan.	De Tweede Wereldoorlog algemeen	9.10.1. Je herkent de staatkundige kaart van Europa ten tijde van de Tweede Wereldoorlog en daarna.	9.10.1. Je herkent de staatkundige kaart van Europa ten tijde van de Tweede Wereldoorlog en daarna en de veranderingen in die periode.	9.10.1. Je herkent de staatkundige kaart van Europa ten tijde van de Tweede Wereldoorlog en daarna en de veranderingen in die periode.		CE	GS/K5; GS/K/10
		9.10.2. Je noemt de oorzaken van de Tweede Wereldoorlog:	9.10.2. Je beschrijft de oorzaken van de Tweede Wereldoorlog.	9.10.2. Je beschrijft de oorzaken van de Tweede Wereldoorlog.	* onvrede over armoede * werkloosheid * (bepalingen van het) verdrag van Versailles * <i>revanche</i> * <i>herbewapening</i> * <i>nationalisme</i>	CE	GS/K5; GS/K/10
		9.10.3. Je noemt het begin van de Tweede Wereldoorlog	9.10.3. Je noemt het begin van de Tweede Wereldoorlog	9.10.3. Je noemt het begin van de Tweede Wereldoorlog	* De inval in Polen in 1939.	CE	GS/K5; GS/K/10
		9.10.4. Je noemt het verloop van de Tweede Wereldoorlog.	9.10.4. Je beschrijft het verloop van de Tweede Wereldoorlog.	9.10.4. Je beschrijft het verloop van de Tweede Wereldoorlog.	* Blitzkrieg * slag om Engeland * <i>Operatie Barbarossa 1941</i> * Pearl Harbor 1941 * slag bij Stalingrad 1942-1943 * D-Day 6-6-1944) * tweefrontenoorlog	CE	GS/K5; GS/K/10
		9.10.5. Je beschrijft de kenmerken van de Tweede Wereldoorlog.	9.10.5. Je beschrijft de kenmerkende van de Tweede Wereldoorlog.	9.10.5. Je beschrijft de kenmerkende van de Tweede Wereldoorlog.	* "moderne" wapens * veel slachtoffers * totale oorlog * bombardementen op steden * propaganda * <i>censuur</i> * massamoorden * Holocaust * gaskamers	CE	GS/K5; GS/K/10
		9.10.6. Je noemt de afloop de afloop van de Tweede Wereldoorlog.	9.10.6. Je beschrijft de afloop de afloop van de Tweede Wereldoorlog.	9.10.6. Je beschrijft de afloop de afloop van de Tweede Wereldoorlog.	* Duitse overgave mei 1945 * Japanse overgave na atoombommen op Hiroshima en Nagasaki aug. 1945 * ontdekking vernietigingskampen	CE	GS/K5; GS/K/10
		9.10.7. Je noemt de bondgenootschappen van As-mogendheden en Geallieerden herkennen en noemen.	9.10.7. Je noemt de bondgenootschappen van As-mogendheden en Geallieerden herkennen en noemen.	9.10.7. Je noemt de bondgenootschappen van As-mogendheden en Geallieerden herkennen en noemen.	* As-mogendheden: Duitsland, Italië, Japan, * Geallieerden: Groot-Brittannië, Sovjetunie vanaf 1941, Verenigde Staten vanaf 1941	CE	GS/K5; GS/K/10
		9.10.8. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * Churchill * Roosevelt * Stalin	9.10.8. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * Churchill * Roosevelt * Stalin	9.10.8. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * Churchill * Roosevelt * Stalin		CE	GS/K5; GS/K/10
		Nederland in de Tweede Wereldoorlog	9.11.1. Je herkent het begin van de Tweede Wereldoorlog in Nederland.	9.11.1. Je herkent het begin van de Tweede Wereldoorlog in Nederland.	9.11.1. Je herkent het begin van de Tweede Wereldoorlog in Nederland.	* mobilisatie * Duitse inval 10 mei 1940 * bombardement op Rotterdam * capitulatie	CE

Kern	Subkern	Leerdoelen bb	Leerdoelen kb	Leerdoelen gt	Begrippen	CE/SE	Examen- eenheid
9. Wereldoorlogen (1900 -1950) Je plaatst historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen in de tijd van de wereldoorlogen (1900 -1950) en je geeft er betekenis aan.	Nederland in de Tweede Wereldoorlog	9.11.2. Je herkent het verloop van de Tweede Wereldoorlog in Nederland.	9.11.2. Je herkent het verloop van de Tweede Wereldoorlog in Nederland.	9.11.2. Je herkent het verloop van de Tweede Wereldoorlog in Nederland.	* bezetting * Nederlandse regering en koningshuis in ballingschap	CE	GS/K5; GS/K/10
		9.11.3. Je herkent de kermerken van de Tweede Wereldoorlog in Nederland.	9.11.3. Je herkent de kenmerken van de Tweede Wereldoorlog in Nederland.	9.11.3. Je herkent de kenmerken van de Tweede Wereldoorlog in Nederland.	* NSB * Jodenvervolgning * Februaristaking 1941 * deportaties, Westerbork * Auschwitz * collaboratie, aanpassing, verzet * 'goed en fout' * landverraders * censuur * gedwongen tewerkstelling * razzia's * onderduiken * persoonsbewijzen * overleven in bezettingstijd * distributiesysteem met bonkaarten * Hongerwinter	CE	GS/K5; GS/K/10
		9.11.4. Je herkent de afloop van de Tweede Wereldoorlog in Nederland.	9.11.4. Je herkent de afloop van de Tweede Wereldoorlog in Nederland.	9.11.4. Je herkent de afloop van de Tweede Wereldoorlog in Nederland.	* operatie Market Garden * slag om Arnhem 1944 * bevrijding van Nederland 5 mei 1945 * <i>bevrijding van Indonesië (15 augustus 1945)(GT)</i>	CE	GS/K5; GS/K/10
		9.11.5. Je herkent hoe in Nederland de Tweede Wereldoorlog wordt herdacht.:	9.11.5. Je herkent hoe in Nederland de Tweede Wereldoorlog wordt herdacht.	9.11.5. Je herkent hoe in Nederland de Tweede Wereldoorlog wordt herdacht.	* 4 mei dodenherdenking * 5 mei Dag van de vrijheid	CE	GS/K5; GS/K/10
				9.11.6. Je herkent het verloop van de tweede Oorlog in Indonesië:	(GT) * <i>Japanse bezetting van de Nederlandse kolonie Indonesië 1942</i> * <i>kampen</i> * <i>dwangarbeid</i> * <i>Indonesisch nationalisme</i> * <i>bevrijding van Indonesië, 15 augustus 1945</i>	CE	GS/K5; GS/K/10
		9.11.6. Je herkent de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * Anne Frank * Wilhelmina	9.11.6. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * Anne Frank * Wilhelmina	9.11.7. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * Anne Frank * Wilhelmina * Soekarno		CE	GS/K5; GS/K/10
				9.11.8. Je beschrijft hoe de gelijkschakeling tijdens de Tweede Wereldoorlog de rechtsstaat aantastte.		CE	GS/K5; GS/K/10

Kern	Subkern	Leerdoelen bb	Leerdoelen kb	Leerdoelen gt	Begrippen	CE/SE	Examen- eenheid
10. Televisie en computer (vanaf 1950) Je plaatst historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen plaatsen in de tijd van televisie en computer (vanaf 1950) en je geeft er betekenis aan.	Europa en de wereld (1945-1989)	10.1.1. Je herkent de staatkundige kaart van Europa in de tweede helft van de twintigste eeuw.	10.1.1. Je herkent de staatkundige kaart van Europa in de tweede helft van de twintigste eeuw en de veranderingen in die periode.	10.1.1. Je herkent de staatkundige kaart van Europa in de tweede helft van de twintigste eeuw en de veranderingen in die periode.		CE	GS/K5; GS/K/10
			10.2.1. Je beschrijft de nieuwe machtsverhoudingen als gevolg van de Tweede Wereldoorlog.	10.1.2. Je beschrijft de nieuwe machtsverhoudingen als gevolg van de Tweede Wereldoorlog.	* Europese mogendheden verzwakt * dekolonisatie	CE	GS/K5; GS/K/10
		10.2.1. Je herkent de nieuwe machtsverhoudingen tussen de Verenigde Staten (het Westen/kapitalisme) en de Sovjetunie (het Oostblok/communisme).	10.2.2. Je beschrijft de nieuwe machtsverhoudingen tussen de Verenigde Staten (het Westen/kapitalisme) en de Sovjetunie (het Oostblok/communisme).	10.2.2. Je beschrijft de nieuwe machtsverhoudingen tussen de Verenigde Staten (het Westen/kapitalisme) en de Sovjetunie (het Oostblok/communisme).	* Koude Oorlog * invloedssferen * satellietstaten * IJzeren Gordijn * blokkade Berlijn * stichting BRD en DDR * NAVO * Warschaupact * kernwapens * afschrikking * ideologie * kapitalisme * democratie * communisme * dictatuur * kernwapens * afschrikking	CE	GS/K5; GS/K/10
		10.3.1. Je beschrijft enkele gebeurtenissen uit de Koude Oorlog en het einde van de Koude Oorlog in relatie tot wapenwedloop en hervormingspolitiek.	10.3.1. Je beschrijft enkele gebeurtenissen uit de Koude Oorlog en het einde van de Koude Oorlog in relatie tot wapenwedloop en hervormingspolitiek.	10.3.1. Je beschrijft enkele gebeurtenissen uit de Koude Oorlog en het einde van de Koude Oorlog in relatie tot wapenwedloop en hervormingspolitiek.	* Hongaarse opstand 1956 * bouw Berlijnse Muur 1961 * Cubacrisis 1962 * Praagse lente 1968 * wapenwedloop * glasnost * perestrojka * val van de Berlijnse Muur 1989	CE	GS/K5; GS/K/10
		10.4.1. Je herkent de Europese en internationale samenwerking.	10.4.1. Je beschrijft de Europese en internationale samenwerking.	10.4.1. Je beschrijft de Europese en internationale samenwerking.	* Verenigde Naties * Veiligheidsraad * vetorecht * samenwerking in Europa * EGKS * (E)EG	CE	GS/K5; GS/K/10
		10.5.1. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd.	10.5.1. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd.	10.5.1. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd.	* Kennedy * Stalin * Chroesjtsjov * Reagan * Gorbatsjov	CE	GS/K5; GS/K/10

Kern	Subkern	Leerdoelen bb	Leerdoelen kb	Leerdoelen gt	Begrippen	CE/SE	Examen-eenheid
10. Televisie en computer (vanaf 1950) Je plaatst historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen plaatsen in de tijd van televisie en computer (vanaf 1950) en je geeft er betekenis aan.	Nederland tussen 1945-1989			10.6.1. beschrijft de gevolgen van het nationalisme in Indonesië, als voorbeeld van dekolonisatie.	* Soekarno roept de onafhankelijke Republiek Indonesië uit (17 augustus 1945) * Politieke acties 1947 en 1948 * druk van de Verenigde Naties en de Verenigde Staten * soevereiniteitsoverdracht 1949	CE	GS/K5; GS/K/10
		10.6.1. Je herkent de kenmerkende economische gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland en plaatst deze in de tijd.	10.6.1. Je herkent de kenmerkende economische gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland en plaatst deze in de tijd.	10.6.1. Je herkent de kenmerkende economische gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland en plaatst deze in de tijd.	* wederopbouw * migratie * Marshallplan * economische groei en welvaartsstijging * consumptiemaatschappij * verzorgingsstaat * werkloosheid in jaren tachtig	CE	GS/K5; GS/K/10
		10.7.1. Je herkent de sociaal-culturele kenmerkende gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland.	10.7.1. Je herkent de kenmerkende sociaal-culturele gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland.	10.7.1. Je herkent de kenmerkende sociaal-culturele gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland.	* amerikanisering * gastarbeid(ers) * migranten uit voormalige Nederlandse koloniën * jongerencultuur * ontzuiling * belang van televisie * Tweede Feministische Golf * toenemende democratisering/inspraak	CE	GS/K5; GS/K/10
		10.8.1. Je noemt de volgende grondrechten die in 1983 in de grondwet zijn opgenomen, recht op onderwijs, recht op gezondheidszorg en recht op woongelegenheid.	10.8.1. Je onderscheidt, in de grondwetswijziging in 1983, klassieke en sociale grondrechten en geeft daarbij aan dat bepaalde grondrechten met elkaar op gespannen voet kunnen staan.	10.8.1. Je onderscheidt, in de grondwetswijziging in 1983, klassieke en sociale grondrechten en geeft daarbij aan dat bepaalde grondrechten met elkaar op gespannen voet kunnen staan.	* sociale grondrechten (bescherming door de overheid) * recht op bestaanszekerheid * recht op onderwijs * recht op gezondheidszorg * recht op woongelegenheid * recht op bewoonbaarheid van het land * recht op werk * recht op rechtsbijstand	CE	GS/K5; GS/K/10
		10.9.1. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * koningin Juliana * koningin Beatrix	10.9.1. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * koningin Juliana * koningin Beatrix * Willem Drees	10.9.1. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * koningin Juliana * koningin Beatrix * Willem Drees		CE	GS/K5; GS/K/10
	Nieuwe Wereldorde (vanaf 1990)	10.10.1. Je herkent de staatkundige kaart van Europa in de tweede helft van de twintigste eeuw.	10.10.1. Je herkent de staatkundige kaart van Europa in de tweede helft van de twintigste eeuw en de veranderingen die daarin optreden.	10.10.1. Je herkent de staatkundige kaart van Europa in de tweede helft van de twintigste eeuw en de veranderingen die daarin optreden.		CE	GS/K5; GS/K/10

Kern	Subkern	Leerdoelen bb	Leerdoelen kb	Leerdoelen gt	Begrippen	CE/SE	Examen-eenheid	
10. Televisie en computer (vanaf 1950) Je plaatst historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, verschijnselen en (handelingen en gedachten van) personen plaatsen in de tijd van televisie en computer (vanaf 1950) en je geeft er betekenis aan.	Nieuwe Wereldorde (vanaf 1990)	10.11.1. Je herkent gevolgen van het einde van de Koude Oorlog en de daardoor gewijzigde machtsverhoudingen.	10.11.1. Je beschrijft gevolgen van het einde van de Koude Oorlog en de daardoor gewijzigde machtsverhoudingen.	10.11.1. Je beschrijft gevolgen van het einde van de Koude Oorlog en de daardoor gewijzigde machtsverhoudingen.	* einde communistisch Oost-Europa * uiteenvallen van de Sovjetunie 1990-1991 * einde Koude Oorlog * ontstaan van nieuwe staten * Duitse eenwording * <i>herlevend nationalisme in Europa</i> * <i>uitbreiding van de NAVO</i> * <i>bestrijding terrorisme</i> * internationaal terrorisme * 11-09-2001	CE	GS/K5; GS/K/10	
	Nederland vanaf 1990	10.12.1. Je beschrijft de kenmerkende gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland na 1990 en plaatst die in het juiste tijdsgewricht: * economische groei in jaren negentig * individualisering	10.12.1. Je beschrijft de kenmerkende gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland na 1990 en plaatst die in het juiste tijdsgewricht.	10.12.1. Je beschrijft de kenmerkende gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland na 1990 en plaatst die in het juiste tijdsgewricht.	10.12.1. Je beschrijft de kenmerkende gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland na 1990 en plaatst die in het juiste tijdsgewricht.	* economische groei in jaren negentig * individualisering * <i>poldermodel</i> * <i>overlegeconomie</i> * <i>de verzorgingsstaat ter discussie</i> * <i>bezorgdheid over nationale cultuur</i> * <i>identiteit</i> * <i>multiculturele samenleving</i> * <i>secularisatie</i> * <i>nieuwe media</i> * <i>globalisering</i>	CE	GS/K5; GS/K/10
		10.13.1. Je herkent de gevolgen van voortgaande Europese op het dagelijks leven * invoering euro 2002	10.13.1. Je beschrijft het democratisch tekort en de relaties tussen Europees Parlement, Europese Commissie en de Raad van Ministers	10.13.2. Je beschrijft de gevolgen van voortgaande Europese samenwerking voor de autonomie van Nederland en voor het dagelijks leven:	10.13.2. Je beschrijft de gevolgen van voortgaande Europese samenwerking voor de autonomie van Nederland en voor het dagelijks leven.	* <i>EG</i> * <i>EU 1993</i> * invoering euro 2002 * <i>Verenigde Staten van Europa</i>	CE	GS/K5; GS/K/10
			10.13.2. Je beschrijft de gevolgen van voortgaande Europese samenwerking voor de autonomie van Nederland en voor het dagelijks leven.	10.13.2. Je beschrijft de gevolgen van voortgaande Europese samenwerking voor de autonomie van Nederland en voor het dagelijks leven.	10.13.2. Je beschrijft de gevolgen van voortgaande Europese samenwerking voor de autonomie van Nederland en voor het dagelijks leven.	* <i>EG</i> * <i>EU 1993</i> * <i>invoering euro 2002</i> * <i>Verenigde Staten van Europa</i>	CE	GS/K5; GS/K/10
		10.14.1. Je geeft betekenis aan de invoering van het referendum	10.14.1. Je geeft betekenis aan de invoering van het referendum	10.14.1. Je beschrijft de opkomst van het populisme.	10.14.1. Je beschrijft de opkomst van het populisme.	* <i>referendum</i> * <i>opkomst van het populisme</i>	CE	GS/K5; GS/K/10
		10.15.1. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * koningin Beatrix * koning Willem Alexander	10.15.1. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * koningin Beatrix * koning Willem Alexander	10.15.1. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * koningin Beatrix * koning Willem Alexander	10.15.1. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: * koningin Beatrix * koning Willem Alexander		CE	GS/K5; GS/K/10
				10.15.2. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: (Pim) Fortuyn.	10.15.2. Je noemt de volgende personen en plaatst deze in de tijd: (Pim) Fortuyn.		CE	GS/K5; GS/K/10